

Szerkesztőség:

Rimaszombat, Pokorágyi-utca
1-ső szám — Ide intézendő a
lap szellemi részét érdeklő
minden közlemény és levelezés

Bélyegtelen levelet nem fogadunk el.

Kéziratot nem adunk vissza.

Az előfizetés díja:

Egész évre . . . 8 korona.
Fél évre . . . 4 korona.
Negyedévre . . . 2 korona.

GÖMÖR-KISHONT

VÁRMEGYEI KÖZLÖNY.

MEGJELENIK HETENKINT EGYSZER: CSÜTÖRTÖKÖN.

Kiadó-hivatal:

Rimaszombat, Pokorágyi-utca
1. szám a. a. könyvnyomdában
— Ide intézendők a kiadó hiva-
talt illető előfizetés, hirdetés,
nyilvtér és egyéb felszó-
lalások.

A hirdetés díja:

Egy háromhasábos petitsor tér-
fogata . . . . . 12 fillér.
Többszöri hirdetésnél árked-
vezmény.

Nyilvtér:

Egy sor . . . . . 40 fillér.

Előfizetést elfogad a „Gömör-Kishont“ kiadóhivatala, nemkülönben minden hazai postahivatal, az előfizetés legzélszerűbben posta-utalvány útján eszközölhető. — **Hirdetést csak a kiadóhivatal vesz fel.**

A régi vármegye alkonya.

A közigazgatás egyszerűsítésére vonatkozó államkormányzati terv megvalósításáról olyan híreket közölnek a fővárosi lapok, melyek nagyon sok embert ejtenek gondolkodóba a vármegyék székházaiban és a vidéki kúriák falai között.

Nagyon sokan jöttek arra a gondolatra: „Hiszen ez az egyszerűsítés tulajdonképpen a mostani vármegyei rendszer eltörlése!”

Mert, ha hitelt lehet adni a lapok közléseinek, miről is van szó? Arról, hogy a közigazgatás egyszerűbbé tétele végett — egyéb intézkedések között — a pénzkezelés mindenestül kivétetik az autonóm vármegye kezéből és rábízatik az állami adóhivatalokra; a vármegyénél rendszeresített pénztárnoki és számvevői állások megszűnnek és valószínűleg megszűnik az egész árvaszéki intézmény is.

Hogy lesz, mint lesz, jó lesz-e, rossz lesz-e, — ha így lesz? — arról aztán természetesen nagyon sokféle a vélemény.

Az optimisták azt mondják: nagyon jó lesz, legalább a vármegye megszabadul a felesleges koloncoktól, végezheti tisztán a maga dolgát: a kilátásba helyezett jó, pontos és gyors — közigazgatást.

Mert a különféle czimeken őrzött közpénzek kezelése, ellenőrzése, utalványozása, elszámolása tömérdek dolgot adott a vármegye egész tisztikarának — az alispántól kezdve le az utolsó diurnistáig. Az irkafirka és rubrikagyártás rengeteg sok időt rabolt el a közigazgatás tulajdonképeni feladatától. Már pedig pénzkezelés — a vele járó nagy személyi felelősségnél fogva — csakugyan nem végezhető írásbeli intézkedések meg naplók és főkönyvek készítése nélkül. De hát miért végezze ezt a vármegye tisztikara, — melynek más egyéb dolgai is akadnának bőven, — mikor ott van az állami pénzügyigazgatásnak teljesen kifejtett és megbízható intézménye.

Az örökösödési jognak végrehajtása pedig csakugyan nem lehet közigazgatási feladat, hanem

tisztán és kizárólag állami. Az árvaszéki intézmény eddig is olyan volt a vármegye testén, mint mikor valamely embernek hatodik ujjja nőtt a kezefején. Felesleges. Nem ide tartozó.

Nagyon helyes és időszerű tehát — így beszélnek az optimisták — ha egyszer valahára megszüntetik a vármegyét a felesleges munkatehertől. A vármegye külön pénztára eddig is csak közvetítő szerepet vitt az állampénztár és a vármegyei tisztikar között. Minden hónap elsején átvette az adóhivatalból az állam által kiutalt szubvenziót, aztán szétszította kisebb-nagyobb fizetések fejében a tisztviselőknek. Továbbá a számvevősséggel együtt kiróta és bekasszálta a különböző vármegyei pótdókat. Ez volt a lényege és feladata a munkakörének, melynek részleteit aztán minden egyes esetben az alispáni végzések és utasítások egész áradata szabályozta.

Hát érdemes-e ezért a munkáért — melynek tökéletessége éppen úgy állami érdek, mint vármegyei, — külön hivatalokat tartani 6—7 tagból álló személyzettel, s ezek fölé meg egy, sok kezű foglalkoztató bürokratikus gépezetet, mikor ott vannak az állami pénztárak, melyek teljes garanciát nyújtanak s a mellett szervezeti minden porékiját, mint valami gép, oly tökéletesen működik! — Bizony nem érdemes!

És csak dicséret illeti meg a kormányt, a mely végre — félretéve minden tartózkodást — belevág az eleven husba és ledobja a vármegye testéről az oda nem tartozó részeket, melyek csak akadályozták működésben.

Igy beszélnek az optimisták, akik ujjongva fogadják a közigazgatás egyszerűsítésének tervbe vett formáját.

... Mások azonban — még pedig szintén nagyon sokan — aggodalommal tekintenek a reform elé, mely — szerintük — a vármegyei autonóm szervezetnek éppen az életereit vagdossa el. A tervbe vett átalakító intézkedés nem annyira az közigazgatást egyszerűsíti, mint inkább a vármegye államosítására való régi törekvéseket. A kormány nem az államosítás jelszava alatt megy bele a harcba, hanem a „közigazgatás

egyszerűsítésének“ immár a köztudatba áment és kedvezően hangzó czime alatt. Így a harc nem lesz olyan heves, az ellentállás nem lesz olyan erős és mégis meg lesz az államosítás. Ez egy végtelenül ügyes fogása a kormánynak, mely mint eddig is sok más kérdésben, úgy most is arra törekszik, hogy *békésen*, simán, az ellentállásra kész harcoló felek leszerelésével, *rázkódtatás nélkül* vigye át az állam organikus életébe azt a nagy reformot, melyről 20 év óta folyik sajtóban és fórumokon a vitatkozás s a melyet elvben már törvénybe is iktattak, nevezetesen: a közigazgatás államosítását.

Mert ha a pénzkezelést elveszi a kormány, természetes, hogy elveszi magát a — pénzt is. Pénz nélkül pedig az egész autonomia üres semmiség Szónokolhat, beszélhet a tekintetes vármegye a közgyűléseken, a mennyit tetszik, sőt pótdókat is vehet ki — hanem ezeket már az állampénztárakba kell beszállítani. Onnét pedig aztán bajos lesz czifra és ékes szónoklatokkal kivásalni. Ad a kormány majd pénzt arra, a mire neki tetszik. — Így aztán a vármegye önálló rendelkezési joga a részleges reform folytán önmagától megszűnő, a törvényhatóságok magok fogják kérni a teljes államosítást.

Hogy pedig ez a nagy átalakulás az ország jövődjére nézve bir-e az államföntartó erők összességével és kétes nehéz idők bekövetkező esetében az ellentállás és önvédelem áttörhetlen páncéljával: arról még most is nagyon különbözők a vélemények! . . . Így beszélnek azok, a kiknek nagy és tiszteletreméltó aggodalmaik vannak a közigazgatás ilyenén „egyszerűsítése“ ellen.

E véleményeknek azonban mindenesetre tisztázódnok kell még ebben az esztendőben, a mikor új restauráció előtt állunk s a mikor — a hogy a hírlapok irták — a közigazgatás egyszerűsítéséről szóló törvényjavaslat az országgyűlés elé kerül és minden valószínűség szerint törvényerőre is emelkedik.

És akármiképpen gondolkozzunk is a javas-

TÁRCZA.

Falun.)*

Vidám paesirtaszóra ébredtek,
Derültek voltak éji álmaim.
Hívón tekintnek rám a zöld hegyek,
Kolomp szől erdők füves halmain.
Nem érzem tél bilincsét vállamon,
Tavasz van, én is élem tavaszom.

Oly szép a hajnal! kék hegyek fölött,
Pirosra izzik tőle szürke felleg.
Kényes pillangó is kiöltözött.
Kicsinyke méhek hosszú útra kelnek.
Zúg-zsong az élet, boldogság elnézni:
Egy percz búbját, a más mint tetézi.

Gondtolt tekintet, bosszús pillanat,
Merengésimben itt meg nem zavar,
Ha zörren is, nem bántja nyugtomat
Az őszre intő, porladó avar.
Szerelmes lánykát ölel át karom:
Tavasz van, én is élem tavaszom.

Zúz Pál.

Labancz keresztelés.

Irta: LAMPÉRTH GÉZA.

Furcsa kis keresztelő volt biz a Kurz Johann labancz lájtinánt uramé, a mely is végbement vala pap nélkül, szentelt víz nélkül, csikorgó februáriusi napon, a Balaton kellős közepén, az Urnak 1707-ik esztendejében.

Akkor volt az a híres, nevezetes asszony-csata Csobáncz-váron, a melyet holta napjáig megemlegetett

*) Mutatvány szerzőnek „A var közt“ című, éppen most megjelent verskötetéből, melyet a fővárosi sajtó is nagy elismeréssel fogadott. A csinos kiállítású kötet 3 koronáért kapható a szerzőnél: Zúz Pál ág. hitv. ev. lelkésznel Oláhpatakon (Gömörmegye).

Rabutin császári generális ő ekszezellenciája. Száz Márton kapitány harmincz hajduja, meg a zalai kurucz menyecskek úgy elverték ott a port a hétezer főnyi labancz ármádián, hogy hirmondó is alig maradt belőle. A ki fogát ott nem hagyta a csobánczi bozótok között, az lóhalálban menekült a csufos vereség után Tapolczának, onnan meg a stájer hegyek felé Stahrenberg Miksa védőszárnyai alá. Legelől persze, a mint illő, maga a vitézlő generális.

A megzavarodott, hanyathomlok rohanó tömegből a Lesencez-völgyben hirtelen csak kivált egy lovas alak, Johan Kurz lájtinánt és irányt változtatva, délnek vette útját, egyenesen a Balaton felé. Bajtársai alkalmassint árulást gyanítottak, mert hamarjában egy golyóbist röpitettek utánna. De azután nem törődtek vele, elég volt kinek-kinek a maga bőrténi. Hagyták futni Johan vitézt, — hol der Teuffel! . . .

A szerencsétlen vitéz pedig kétségbeesetten sarkantyuza, ránczigálta lovát, hogy valamiképpen a többi menekülő után irányítsa, de hiába. A megvadult táltos örült sebességgel vágatott a Balaton jegén át a somogyi partok felé, torony iránt egyenesen Boglárnak. Alkalmassint kurucz paripa volt előbbed és megunta a labancz szolgálatot, avagy talán szülőfaluja tornyára ismert odaát s haza igyekezett egy kis jó somogyi zabra, mit sem törődve azzal, hogy a lájtinánt urnak a legkisebb hajlandósága sincs erre a veszedelmes kirándulásra.

Szikrát hányt az éles acél-patkó, ropogott, pattogott a jég a paripa lábai alatt s a kétségbeesett lovas, mikor már látta, hogy lovát megfékezni nem bírja, minden erejét összeszedve átfogta a ló nyakát és ráfeküdt. Istennek ajánlta lelkét s várta, mikor nyílik ketté az óriási jégtábla s mikor temeti őt lovastul együtt maga alá, zsákmányul halaknak és kigyóknak . . .

A hatalmas, derék-vastagságu jégréteg azonban állta a terhet becsülettel. Nemhogy szétnyílt volna, meg sem roppant. De a vérig eszigázott állatot végre is elhagyta ereje s egyszerre csak — közel már a boglári partokhoz — kisiklott alóla mind a négy lába. Összerogyott s men-

ten kiadta párját. Am lovasának nem történt semmi baja. Johann vitéz a hideg jégen hamarosan talpraugrott s a part felé igyekezett gyalogszerrel.

— Hahó, megállj! — kiáltott utánna egy öblös hang, a mint néhány lépést tett előre. És a jégre ereszkedett sűrű ködből bundás marczona alakok bontakoztak ki egymásután a háta mögött. Vagy tizen-tizenketten lehettek, fokossal, csákánnyal fölfegyverkezve valamennyi. Boglári halászberek voltak, a kik dolgukat végezvén a jégen, szintén hazafelé igyekeztek.

A torzonborz alakok láttára Johann ur meghökkenve kapott kardjához és kemény szóval rivalt a bundás atyafiakra. Hogy hát micsoda hallatlan vakmerőség ez? Hogy merik őt megállítani? Tudják-e kivel van dolguk? A fölséges császár hadnagyával! Kerébe töreti, karóba buzatja valamennyit, ha őt még tovább infesztálni merik . . .

No, eltalálta a szót ő labanczsága. A kuruczvértü „somogyi bicskások“-nak több sem kellett.

— Üssük agyon a beste fiát! Pokolba az ebhítt labanczcsal! — zudultak föl egyszerre, a fokosok meg a jégvágó esákányok ugyancsak gyilkos kedvvel táncoltak a levegőben. Egy hórihorgas suhancz hirtelen rávetette magát a kardjával hadonázó labanczra, kicsavarta kezéből a fegyvert, ketté roppintotta, mint valami hitvány mogyoró fapálcát s úgy dobta a lába elé.

Matyók, az öreg halászgazda, csitította le legényeit.

— Lassan atyafiak, minekelőtte a poklok mélységes fenekére küldenék a lájtinánt urat, nézzünk a szemébe öklémének egy kicsinyég Effele czifra császár-madarat úgy sem mindennap láthat az ilyen magunkfajta rongyos kurucz ember. Aztán meg hátha üzenni is akar valamit a fölséges császár urának. Azt is hadd mondja meg, ki fia, mi fán termett? Hogy tudjuk mit irassunk majd a fejfájára.

A legények elesdésedtek erre és Johann vitéz sietett fölhasználni a kedvező alkalmat. Hamarosan fordított egyet a köpönyegén és töredelmes szívvel vallani kezdett. Hogy, azt mondja, a neve Kurz Johann, de az

lat felől, melyet még teljes egészében nem ismerünk, s akármely elvi álláspontnak vagyunk is hívei: — épen az adhat teljes megnyugvást mindenkinek pártkülönbség nélkül, hogy a javaslat a nemzet törvényhozása elé kerül, ahová a népképviselőt küldötteinek legnagyobb része maga is a vármegyék közéletéből nevezkedett fel, tehát legjobban tudja: mi a közhangulat és hogy mit kell tenni a mostani vármegyei rendszerrel.

Mert hogy így, a hogy van, nem maradhat — az bizonyos.

Elvégre a vármegyei rendszer sem annyira konzervatív, hogy azon változtatni ne lehetne. Bizony lehet és kell is, úgy a hogy a modern idők szelleme megköveteli. Nem először történt meg már vele ilyen változás István király óta, és mégsem pusztult bele, hanem inkább mint a fa, melynek elszáradt ágait lenyesegették, dúsbabb és elevenebb hajtásokat nevelt s egészen megifjúdott.

Igy lesz most is. Mert ha a közigazgatás egyszerűsítéséről szóló javaslatból törvény lesz: az a régi vármegye alkonyodását jelenti ugyan, csak hogy ez alkony után nem lesz éjszaka, hanem kibukkan az új vármegye üde, fényes ragyogó napja, mely jótékony melegével új és szebb virulást fakaszt a régi avaron.

Ezért fogadjuk megnyugvással az új alakulást magában rejtő reform eszméjét.

Iparpártolás

és a hazai nagy tőkék megmentése, tekintettel a biztosítási intézményre.

Irta: Déri Gyula.

II.

Ujabbán a németországi ipari munkások foglalkoznak a munkanélküliek biztosításának ügyével; a fém munkások egyesülete tagjaira nézve a kötelező biztosítást határozottá emelte s megvalósításán összes anyagi erejének latbavetésével dolgozik. Főlöszlegesen lenne kételkedni abban, hogy egy-két év múltán a dolog megéri és javaslat alakjában a birodalmi törvényhozás elé kerül.

S ha egyszer törvény lesz belőle — a biztosítási eszme állammentő hivatásának magaslatára emelkedik. A magyar kormány szintén megtette az első lépést a munkanélküliek sorsának biztosítására a munkaközvetítő hivatal felállításával. Hegedűs Sándor, kinek néhez, ha egyéb alkotás emléke nem fűződnék is, a társadalmi rend minden bívénél előismerését érdemelte ki azzal az intézkedéssel, hogy elsősorban a kérdés megvilágosítására szolgáló statisztikai adatokat gyakorlati és eszaki-alatlan uton akarta összegyűjteni, hogy ezekből hozzáteljesítőleg biztonssággal megállapítható legyen az a pénzbeli szükséglet, melyet az időszakonként beálló munka és keresethiány fedezése megkíván. E statisztikai adatokat pusztán gyűjtés útján megszerezni nem lehetett; hogy e tényleg elhelyezést nem találó munkaerők számáról valódi adatok legyenek beszerezhetők, ehhez egy oly intézményre volt szükség, melynek főfoglalkozása elsősorban a munkaközvetítés, a kereslethez képest a a kínáló munkások munkába állítása s így a valódi munkásfőlöszleg kitüntetése. Bármily sűrűn hangzik is, különösen munkáskörökben az a panasz, hogy a magyar munkaközvetítő hivatal a munkanélküliség bajait nem enyhíti: azt az egyet senki sem tagadhatja meg tőle, hogy oly becses statisztikai adatokat fog a kormány rendelkezés-re bocsátani, melyek birtokában a munkanélküliség esetére szóló biztosítás megvalósítása nem fog többé a sötétbeugrás vakmerő kísérletével egy színvonalon álló dolognak tartatni.

Említettük fentebb, hogy a társadalomra nézve megbecsülhetetlen szolgálatokat teljesítenek a biztosítás amaz ágazatai is, a melyek nem új tőkét helyeznek el a

imént eltéveszté némiképen a beszédet. Mert való igaz ugyan, hogy ezideig a császár kegyerén vitézkedett, de a mai szent napon Csobánecz alatt megszökött a labancz armádiából, hogy az igaz ügy szolgálatába álljon. Rákóczi táborába igyekszik most, hogy fölesapjon kurucz vitéznek.

Az együgyű, egyesenes lelkű parasztokat nagyon megvette ez a csalafinta beszéd és egyik-másik már parolát is akart váltani az ujdonsült kurucz vitézzel.

Megint az öreg Matyók gazda lépett közbe böles mérséklettel.

— Csak mindent okkal, móddal, atyafiak. Várjunk csak avval a parolázással. Avagy elfelejtették-e kendtek, mit mond a nóta? Hogy azt mondja:

Ne higgy magyar a németnek
Akármivel hitgetnek!

Olyan dolog ez, mint a hitvallás. Valamiképpen, hogy vannak hitetlen pogányok és hívő keresztények, azonképpen vannak labanczok és kuruczok. És valamiképpen a hitetlent meg kell előbb keresztelni, hogy igaz hívő legyen, úgy azonképpen mink is megkereszteljék a lájtinánt uramat, hogy igaz kurucz váljék belőle. Még pedig itt helyben, hogy aztán le ne tagadhassa a megvedlett mivoltát.

Az emberek tanácstalanul néztek össze. Nyilván azt nem érték föl észszel, hogy mi módon legyen itt keresztelés, a hol pap sines, szentelt víz sines. Kimagyarázott a furfangos Matyók gazda mindent.

— A pap, azt mondja, én magam leszek, a szentelt víz amott van a lékben, a mit az imént vágunk, a keresztkoma meg a két legmarkosabb legény léssen közületek.

Most már világos volt az állapot.

Két markos legény előlépett, köze fogta a labanczot, a nyitott lékhez vezette s minden könyörgése és rimázkodása ellenére jó derékkötésig belemártotta a hideg, jegesedő vízbe.

— No szép öcsém Kurz Johann, most már Kurucz

biztosítottak közt, hanem csak egyszerű kárpótlást nyujtanak egy másik, megsemmisült vagyonért.

Hogy ezeknek a biztosítási ágazatoknak szintén óriási nemzetgazdasági jelentőségük van s hogy a tűz és jégkár-biztosítás eszméjében szintén oly erő rejlik, melyet a kormányok a modern államélet és társadalmi rend fenmaradásának egyik biztosítékául ismertek fel, ezt számos kormányzati intézkedés, sőt messzeemenő tervezet és kísérlet is bizonyítja. Az utóbbi években ugyanis különösen a jégkár elleni biztosítás terén tett rosz tapasztalatok, a biztosító társulatoknak milliókra menő veszteségei és az ennek következtében magasra emelkedett díjtételek miatt a kötelező állami jégkár-biztosítást hangoztatják sokfelől, meg nem gondolván mindazokat a hátrányokat, melyek az államosításból elkerülhetetlenül bekövetkeznének. És pedig nemcsak a közönség járna rosszabbul, hanem valószínűleg maga az állam is. A biztosítási díjakat, a maiak felére, harmadrészére le lehetne talán szállítani, de a biztosított közönség csakhamar észrevenné, hogy ez csak addig nyujt megnyugtatót, amíg kár nincs, de amint a jég elverné a természet, és a kára megtérítéséről lenne szó, rögtön keserű tapasztalatokat tenne azon a téren, hogy mit tesz az: a finansziótól várni kárpótlást, a kár felbecsülését és megállapítását! Ma a károsult mint szerződő fél áll szemben egy másik szerződővel, a társulattal, melyet szabadon választott s melynek nem elég kuláns magatartását még társadalmi uton is érzékenyen megtorolhatja. A károsult fél ma a versennyel, hatóságokkal, nyilvánossággal ellenőrzött társaságokkal áll szemben s igen jól tudja, hogy ezektől sokkal bizonyosabban megkapja s ha nem kapja, sokkal könnyebben kivívja jogos igényei kielégítését, mint az államtól, mely maga a legnagyobb hatalom s mely már magánál a díjszabásnál és behajtásnál is sokkal önkényesebben járhat el, mint a társaságok. Hogy az állam se járna jobban, könnyen kimutatható, ha összehasonlítjuk azt a két adatot, hogy a 37¹⁰/₁₀ millió évi földadóból az utóbbi 30 év alatt legfeljebb 2—3 millió forintot kellett engednie a rosz természet okozó összes okok miatt, míg ellenben maga az egy évi jégkár a legszerencsésebb esztendőben is fölmegey nálunk 6—7 millióra, de rendszerint 9—10-re, sőt voltak már 16—18 milliósi jégkárral sújtott évek is. Már most az állam legfeljebb azért mehetne bele ebbe az üzletbe, hogy a földadó teljes összegének befolyását biztosítsa, vagyis, hogy jégkár esetén ne kellessen 2—3 millió frtot elengednie — de ha ezzel szemben 16—18 millió trtnyi kár kockázat viselését kell elvállalnia — kérdés, vajjon fog-e találkozni vakmerő kormány, mely ilyen, a reális államgazdaság keretében nem illő üzletbe bele mer vágni?

Hasonló üres tervezetek körebe tartozik az a világ kötelezett tűzbiztosítás is. Kik az efféle eszméken mint vesszőparipák lovagolnak, rendszeren azzal állanak elő, hogy ők a nyereségből óriási tartalékokat akarnak képeztetni, sőt a tőke jövedelmét idővel vissza kívánjuk adni a biztosítottaknak s így a kötelező jégkár, mint a kötelező tűzkár elleni biztosításnak bizonyos állami kezelésben álló szövetkezeti jelleget szándékoznak adni.

A biztosítottak szerencsére ez a sokféle tervezet mind csak elmélet és ha tettek is itt-ott kísérletet az állami kár-biztosítással, az eszme nem terjed. A kormányok félnek a kockázatok bizonytalanságától, a biztosítottak pedig a kormányok kényszerhelyzetétől, a mi pénzügyi válságok idején szokott beállni s rá viszi őket arra, hogy legelső sorban is a kezelésükre bizott alapokat fordítsák az állam céljaira. A dolog továbbá természetesen oda fejlődne, hogy mindenkinek felemelne az adóját.

Ki van számítva, hogy a kötelező jégkár-biztosítás díja holdankint 1 frt 3 krajczárba kerülne. Az állam ezt az összeget kivétné és a földadóval egyszerre hajtana be. Ennek körülbelül felét tenné ki a tűzbiztosítás díja, a mit nagyobbára a házadóhoz csatolnának. Az állam külön könyveltetné az így befolyó összegeket, papíron kimutatná azt is, hogy a tiszta jövedelemből mekkora tartalékok képződtek, de míg ez a tartalék tőke a biztosító intézeteknél a legnagyobb lelkiismeretességgel kezelik, az intézetek magán vagyonától, mint a biztosítottak vagyona, teljesen elkülönítve — addig az állam kezében ez a tartalékok csak elméletben lenne

Janesi a neved! — szölt Matyók gazda a didergő vitézhez s butykosából beletessékelt néhány kerty jó törköly palinkát, hogy meg ne vegye az Isten hidegje szegényt.

A két keresztkoma levetette bundáját, jól bebugyválták, szánkára ültették s futvást szállították partra így az új kuruczot. Ott állt a rév mellett mindjárt a Nyakiglab Mósi csárdája, oda bevitték s ágyat, meleg párnát kértek számára.

A faluban hamarosan híre futott, hogy a hűlások labanczot fogtak.

Nosza kaszára, vasvillára kapott minden épkézláb ember s rohant a Nyakiglab csárdához.

Matyók gazda nyugodtan pipázgatott a kapu előtt.

— Igaz-e, hogy labanczot fogtak kendtek? Igaz-e, hogy ide hozták? — kiabáltak a kolompokok.

— Adják elő kendtek, hadd fojtsuk belé a labancz lelkét! . . . Hol van a beste fia, hadd küldjük pokolra! — rivalt ádáz dühvel a tömeg.

Matyók gazda kiverte pipájából a hamut, aztán ravasz hunyorgatással felelt:

— Csak csöndesen atyafiak. Ugy áll a dolog, hogy mi igaz is, meg nem is, a mit kendtek kérdeznek. Mert fogni ugyan labanczot fogtunk, de hozni mégis kuruczot hoztunk. És elmesélte apróra a furesza keresztelés történetét a nép nagy gaudimára. Kaszának, vasvillának nem volt többé dolga, a hasát fogta mindenki, úgy kaczagott.

János vitéz a halálos verejték verte ki odabent, mikor a tömeg vad rivalgását meghallotta. Mintha a lélekarangot kongatták volna már fölötte . . . S mikor aztán a zivatar elvonult, nem győzött elég halát adni Matyók gazdának, a miért olyan alaposan megkeresztelte őt.

— Szivesen öcsém, máskor is, — dörmögött deres szakálába a furfangos öreg és nagyotfűtött az asztalra:

— Mózes gazda: még egy pintet a keresztifunk egészségére!

meg s a valóságban nem mutatkoznék egyéb nyoma, mint az az államnak az ígérete, hogy az esetleges károkat mindenkinek megtéríti. Addig tudniillik, a meddig bírja. De a mint az állampénztár másodsor is szorult helyzetbe kerülne, semmi sem bizonyosabb, mint hogy mielőtt a külföldi tartozásaira eső kamatokkal adós maradna, elsősorban elkezdene saját polgárainak egészben vagy részben nem fizetni az elemi károkat — a nélkül azonban, hogy az adóval teljesen egyeneművé vált díjak fizetését elengedné. Pénzügyi válságok idején ugyanis nem valószínű, hogy az olyan terheket, melyek elviselése évek óta tart és válságokat nem okozott, az államkincstár elengedni lenne hajlandó.

A mai kormányról, sőt mondhatni, hogy általában a mai államférfiakról is illet feltételezni távolról sem szabad, az kétségtelen; de ki áll jót érte, hogy egy jövődől kor államférfiai is úgy fognak gondolkodni, mint a maiak? Hiszen a hány nyugdíjalapot még eddig az állam a saját kezelésébe átvett, rendre mind elköltötte s a nyugdíj fizetés most már afféle alamizsnának minősíti, a mit a rosz magaviseletű nyugdíjástól rendelti uton meg lehet vonni. Holott ha tényleg meg lenne a nyugdíjalap, az ahhoz való tulajdonjog fogalma sohasem változott volna homályossá és jövedelmeinek egyes szemlélyektől való megvonása szóba sem jöhetne.

Szóval bármilyen fényes álmokat fűznek némelyek az állami biztosításhoz: a biztosítási eszme nem az államosítás jegyében fejlődik s ez nagy megnyugvásunkra szolgálhat. Mert igen tetszős gondolat ugyan elképzelni, hogy az állam a biztosítási eszmét tovább fejlesztve, azt kiterjeszzen mindazokra a tényezőkre, a melyektől az emberi existencia függ — a német munkásbiztosítási törvények szelleme azonban hangos tiltakozás az ellen, hogy az állam maga váljék biztosító intézet és saját számlájára foglalkozzék ezzel az ületággal. S ezt a tiltakozást megszívlelhetjük, mert a német törvények teljesen beváltak s így méltán tanulhatunk belőlük. A baleset biztosító 84-iki törvény a kölcsönösséggel járó biztosítási szövetkezés, tehát szintén magánvállalatot alkotó kereskedelmi társulás elvén alapszik, az 1889-iki munkásbiztosítási törvény 41-ik §-a a rokkantsági és agkori biztosítást azonban már nem is szövetkezetekre, hanem a külön erre a célra felállított, számszerint 31 biztosító-intézetre bízta. Ezek a területi biztosító intézetek, melyek az egész német birodalmat fölelelik, mind önálló jogi személyek, kereskedelmileg bejegyzett cégek, melyek jogokat, vagyont szerezhetnek, szerződést köthetnek s a többi, — szóval más biztosító intézettel alig különböznek.

A német törvényhozás ez intézetek alapításával eléggé világosan kijelölte az eszme fejlődésének útját, és azt a feltevést, hogy az állam a legfelsőbb felügyeleti jog gyakorlásán kívül a biztosítási ügybe ne ártsa bele magát, sőt mindent elkövessen arra, hogy a biztosításnak akár fakultatív, akár kötelezővé tett ágazatai egészséges üzleti alapon álljanak.

Nincs kizárva tehát, hogy a biztosítási eszme fejlődése még sok, eddig nem is gondolt ágazatok megteremtését fogja eredményezni; lehetséges, hogy nemcsak egyes esapások ellen biztosíthatja magát az ember, de különböző előnyök egész sorozatára is, vagyis nemcsak a kárt háríthatjuk el magunktól, de az élet némely kellemetességeit is meg fogjuk szerezhetni biztosítás útján, szóval nem épen lehetetlenség, hogy a szocialisták mindenképpen boldogító ábrándjainak bizonyos részét a biztosítási eszme meg fogja valósítani, főképp azokat, a melyeket az állam anyagi pártfogására is méltóknak talál. Azt azonban ne reméljük, vagy helyesebben mondva: attól ne tartsunk, hogy ezt a tisztán üzleti feladatot maga az állam fogja kézbe venni.

Ismerjük, hogy a kormányok ezidőszert nem is foglalkoznak ilyen tervekkel, hanem e helyett mindenütt folyamatban van az a törekvés, hogy a biztosítási ügyeket szigorú ellenőrzésére állami hatóságok állítsanak föl. Ilyen felügyeleti hatáskörrel megbízott hatóság lesz nálunk a biztosítási hivatal.

Ezt az intézményt az összes érdekeltek, vagyis egy a szolid biztosító intézetek, mint a biztosítottak és a közgazdasági sajtó szivesen fogadják — az igazságügy-minister által a biztosítási ügy adminisztratív reformjára vonatkozólag benyújtott javaslat némely intézkedései azonban számos felszólalásra adnak alkalmat.

A biztosító intézetek, mint egy felirathatban ki is jelentették, csak örülni tudnak egy ilyen felügyeletet gyakorló állami hivatal felállításának, mert ez fokozni fogja a közönség bizalmát a biztosítási eszme iránt. A biztosító intézetek ugyanis magok belátják, hogy a biztosítási üzletnek sok százezer kisémberről lévén dolga, olyanokkal, kik nem képesek megérteni és megítélni egy biztosítási vállalat bonyolódott üzletvitelét és számadásait: czélszerű dolog az államnak gondoskodni arról, hogy legyen hatósága, mely helyettük örökdiók az ő érdekük felett. A szolid intézetek belátják, hogy a nyilvánosság és a versenytársak ellenőrzése nem képes minden visszaélés megakadályozására. Ha tehát a felügyelő hatóság életbe fog lépni, a visszaélések komoly ellenőrzése elsősorban a szolid vállalatoknak fog használni, mert a nem szolidak megbélyegzése után ezeknek a tisztességtelen versenyétől egyszerre megszabadulnak.

A biztosítási törvényes reformja s az állami biztosítási hivatal felállítása azonban eskis akkor hozza meg mindazokat az anyagi és erkölcsi előnyöket, amelyeket a kormány általa elérni remél, ha a szolid hazai biztosítási vállalatoknak működését, virágzását, különösen pedig a biztosítást terjesztő ugynevezett üzletszerző munkáját elősegíti.

Hogy a törvényhozás mily hatáskörrel fogja felruházni az állami hivatalt, az a jövő kérdése. Bizonyos ellenben, hogy akármilyen legyen a reform, annak a biztosított közönség fogja a legnagyobb hasznát látni s az eredmény a biztosítás összes ágazatainak gyors fellendülése lesz. Mert a közönség bizalma meg fog erősödni a társulatokban, amelyek szoliditását ezentul mintegy az állam is a maga tekintélyével erősíteni fogja. A közönség ezután mindenesetre nem fogja változtatni azt a csak nálunk divatos elbánást is, amiben eddig a társulatok üzletszerzőt részesítette. Amint nyilvánvaló lesz, hogy az üzletszerzők visszaéléseit külön törvény teszi lehetetlenné, erről a térről a tisztességtelen elemek nyomban visszavonulnak s a közönség csakhamar észreveszi, hogy nem kell többé óvatos tartózkodással kímélni, kivel van dolga, hanem azzal a megnyugvással fo-

gadja a hozzá belépő üzletszerzőt, hogy olyan emberrel van dolga, aki legfeljebb hasznot szerez, de az ki van zárva, hogy csak a legkisebb kárt is okozhatná. Külföldön a biztosítási üzletszerzőt már régen úgy tekintik, mint egy nagy eszme képviselőjét, mint egy áldásos intézmény misszionáriusát, kit a család viszonyai felől bizalommal től kell világosítani s a ki azokhoz képest oly tanácsot fog adni, amellyel az illető család a biztosítási intézmény legtöbb előnyét szerezheti meg magának.

Ha összehasonlítjuk Magyarországi lakosságának azt a részét, mely a biztosítás előnyeiben magát eddig részesítette, az idegen államokbeli biztosítottak számával — hihetetlen elmaradottságot fogunk tapasztalni.

Az 1898-ik év végével például Angolországban 17¹/₄ millió ember volt biztosítva összesen 4 milliárd korona erejéig. Északamerikában a biztosítottak száma csak felényi volt ugyan (82 millió), a biztosított összeg azonban meghaladta az 5 milliárdot. Németországban a munkásbiztosításokon kívül 28 millió embert biztosítottak 655 millió összeggel. Ezekkel az óriási számokkal szemben milyen eltörpülő eredmény az, hogy az egész osztrák-magyar monarchiában csak 189 ezer ember vette hasznát a népbiztosítási intézménynek s ezek 47 millió koronára biztosítottak magukat. Hát ha még azt is megdöngöljük, hogy ebből a számból Magyarországra csak egy kis töredék jut?

Maga az életbiztosítási ágazat jóval nagyobb arányu, így 1898-ban Ausztriában és Magyarországon 500 millió korona értékű új életbiztosítási kötvényt állítottak ki, amivel az érvényben levő biztosítások összege 6000 millió koronára rug, azonban ennek az összegnek ismételtjük szintén csak egy töredéke esik Magyarországra.

Népünknek a biztosításról való eme tartózkodása más biztosítási ágazatoknál is szembeütlő.

Még feltűnőbb egy hihetetlen jelenség, melylyel egyetlen más országban sem találkozunk, csak nálunk, kik a hazai ipar és kereskedelem pártfogására egyesületeket alakítunk, cikkekkel írunk, felolvasunk és beszédeket mondunk, de azért nyugodtan elnézzük, hogy a külföldi biztosító intézetek tömegesen áramlanak be az országba úgy, hogy a számuk ma már 40 és 50 közt van, hazai intézet ellenben nincs több névleg 14-nél, tényleg 11-nél.

Még meglepőbb, ha megtudjuk, hogy a külföldi fióktintézetek díjbevétele éppen akkora összegre megy mint az összes hazai intézeteké, ami azt mutatja, hogy még ama kevés magyar ember közül is, aki biztosítja magát, minden második — külföldi intézetet támogat. Hogy hova vezet ez, legjobban megérthetjük abból az egy adatból, hogy 1897-ben például 66¹/₂ millió korona díjbevételeből 33 millió ment ki külföldre. Azt hisszük, ehhez nem kell kommentár, mert mindenki megérti belőle, hogy ez a legbiztosabb módja a nemzeti vagyon lepasztásának, mert hiszen csak 25 év alatt is kamatosztul egy milliárd koronára emelkedik az összeg, ami ily módon kifolyik az országból, holott nekünk magyaroknak, kiknek az egész földbirtokunk nem ér többet tíz milliárdnál — a milliárdokra jobban kellene vigyáznunk.

Ilyen óriási könnyelműségeket követ el a magyar társadalm nem maga ellen és nincs, vagy legalább nem volt senki, a ki figyelmeztette volna, a ki merete volna mondani, hogy egy külföldi biztosító intézettel kötni biztosítást: legalább is hazafiatlan dolog. Azt, hogy ha egy kereskedő bécsi gyufát árul, nyilvánosan megrögzik az újságok, pedig gyufaért egy évben aligha megy ki egy millió koronánál több az országból, de olvasunk már panaszos hangú cikkekkel sokkal csekélyebb forgalmu cikkek importálása ellen is és az iparpártolási mozgalom vezéremberei gyarak alapítását sürgetik már olyan cikkek készítésére is, amelynek évi forgalma nem éri el az egymillió koronát sem. De hogy a külföldre kívándorló 33 millió forint megmentésére emelte volna fel szavát, eddig még nem igen hallottuk s ha volt is ilyen felszólalás, sok visszhangot nem keltett, mert sem a sajtó nem támogatta, sem a hivatalos körök nem fedték föl az ellenmondást, a hazai iparpártolás népszerűsítése és a külföldi biztosító intézetek dédelgetése közt.

A külföldi intézetek itteni szereplését csak egyetlen egy körülmény tehetné indokoltá. Az, hogy ha olcsóbb díjtételekért nagyobb előnyöket adnának, vagy ha nagyobb vagyoni biztosítékot tudnának nyújtani az iránt, hogy elvállalt kötelezettségeiknek eleget tudnak tenni.

De egy tekintet a biztosítási díjakat összehasonlító táblázatra, meggyőzhet bennünket arról, hogy például az Első Magyar Általános biztosító társaság díjtételeivel egyetlenegy külföldi intézet sem bír versenyezni.

Egy 24 éves ember életét például a hazai intézet évi 187 frt 80 krért biztosítja 10000 frtra, míg ellenben a külföldi nagy intézetek 10—11 frittal többért s amelyek legolcsóbbak, azok se szállnak 192 frtnál alább, vagyis egyetlenegynek kivételével még a legolcsóbb külföldinél is 3 frt 20 krral olcsóbb az Első Magyar Általános.

Ami már most a megbízhatóságot illeti, hát az kétségtelen, hogy a hazai biztosító intézetek nem szoktak plakátokon hirdetni se 695, se 965 millió forint alap- és tartaléktökéit. De annyi bizonyos, hogy amijük van, az a néhány millió, az idebent van az országban, a szemük előtt, bíróságaink kezéig, amit ama sok száz millióról egyáltalában nem lehet elmondani. Amerikából tudvalevőleg még egy a sikkasztók által kilopott pénzt se lehet visszakapni, miképen képzeljük el, hogy ha egyszer pörre kerülne a dolog, csak egyetlen magyar biztosított fél is megkaphatná onnan a követelését? Az a sok százmillió tehát ránk nézve mese, s a magyar biztosított közönség érdekeinek biztosítékát a letéteken kívül egyes-egyedül csak azok a tőkék képezik, a melyek itteni ingatlanokba vannak fektetve. Ezek pedig, elmondhatjuk, hogy igen jelentéktelenek ahhoz a nagy vagyonhoz képest, a melylyel a hazai biztosító intézetek tehermentes ingatlanokban bírnak.

Hogy a például fölvetett intézetről maradjunk, megemlítjük ehhez képest, hogy az Első Magyar Általános biztosító-társaság 1899. január 1-én 90 millió korona vagyonnal rendelkezett, a miből 70 millió volt a díjtartalék s ebből 67 millió korona értékpapirokban, 3 millió biztosított jelzalog kölcsönökben volt elhelyezve.

Méltán fölvethető itt a kérdés, hogy hova törpül el e rengeteg vagyon mellett a külföldi intézetek látható

vagyona, még esetleg a meghozandó törvény szerint itt kezelendő díjtartalékkal együtt is? Eddig e társaságok az itt képezendő díjtartalékoknak csak egy kis részét kezelik és tartják az országban, a nagyobb részt pedig kiviszik.

Nem teljesen érthetetlen dolog-e tehát, hogy a hazai intézetek által nyújtott ennyi előny dacára, minden második ember jobban bizik az idegen biztosító intézetekben?

A hazai ipar pártolásának előhaladásával remélhetőleg ezen a téren is fűdös változás áll be mihamarabb. A biztosítási eszme terjedésével valóságos nemzeti szerencsétlenség lenne, ha ez be nem következne. Hiszen ha nálunk is a lakosság fele biztosítja az életét, mint Angolországban, és nem hazai intézeteknél cselekszik ezt, hanem külföldiekénél — akkor 15—20 év alatt tönkre jutna az ország, mert minden pénze és minden értéke kiszivárogna.

Ha a biztosítási eszme előnyeiről nem akarunk lemondani, s a nemzeti katasztrófát ki akarjuk kerülni, idejekorán föl kell nyitni a közönség szemét és meg kell mutatni a ránk leselkedő veszedelmet. S hogy soha senki ne feledje, hogy mi e téren a kötelessége, föl kellene írni minden ház kapujára, minden lakó ajtajára:

Biztosítsd az életedet!

Ezzel tartozol a családodnak.

Magyar intézetnél biztosíts,

Ezzel tartozol a hazádnak.

Hirek és vegyesek.

Berendelés. Az igazságügyminiszter dr. Nagy Iván tornalljai kir. eljárásbíró a kir. ítélőtáblához tanácsjegyzőül rendelte be s a megüresedett albirói állásra már kiíratott a pályázati hirdetmény.

Eljegyzés. Törköly József helybeli áll. elemi iskolai igazgató s lapunk kedves munkatársa szép és műveltlekű leányát: Margitot eljegyezte Hujber József helybeli ág. ev. kántortanító. A jegyes párnak állandó boldogságot kívánunk s őket szívből üdvözljük!

Országos fűrdőügyi kongresszus hétfőn tartották Budapestben, s a kongresszuson a csizi gyógyfürdő képviselőjében Molnár József és Glósz Arthur igazgató jelent meg.

A függetlenségi párt választmánya mult szombaton látogatott értekezletet tartott, melyen a küszöbön levő képviselő választások alkalmából megteendő előkészületek és intézkedések megbeszélése képezte az összejövetel tárgyát. A választmány élén álló tisztikar tagjai következők: Elnök: Draskóczy László, alelnök: Szabó János Kriston, pénztárnok: Szabó József banki pénztárnok, titkár: dr. Szeless Ödön, jegyző: Náray J. A.

Eszküvő. Folyó hó 19-én tartotta házassági egybekelését Rozsnyóról ifj. Vályi Kálmán, a rimamuránsalgótarjáni vasmű részvénytársaság sajtóügyi bányaműveinek számvevője, id. Vályi Kálmán és neje néhai Szentmiklóssy Erzsébet fia, Benkár Erzsikével, Benkár Pál társulati sodronypályafőnök és neje szeretetreméltó, bájos leányával. A polgári esküvő Nyustyan, az egyházi pedig Líkeren a családi ház kedves körében volt. Az egyházi esketést Czinke István rimaszombati ev. ref. lelkész végezte. Boldogság legyen osztályrészük!

Márczius idusát a helybeli róm. katolikus olvasóköri folyó hó 17-én ünnepelték meg s a szép számmal egybegyűlt közönség nagy figyelemmel hallgatta Seemann Endre préjost-plébános lendületteljes alkalmi beszédét.

Halálozás. Valentinyi István városunkban élő nyug. ág. ev. lelkész sulyos csapás érte, a mennyiben neje szül. Jaczkó Emília folyó hó 21-én 68 éves korában, 45 évi boldog házasság után elhunyt. Temetése folyó hó 23-án nagy részvét mellett ment végbe. — A család a gyászbeszédet követő jelentést adta ki: Alulírottak a saját, valamint az összes rokonok nevében is mély fájdalommal jelentik a felejtethető, szerető testvér és rokon Valentinyi Istvánnak szül. Jaczkó Emiliának folyó hó 21-én, éjjel 2 órakor, életének 68-ik, boldog házasságának 45-ik évében történt gyászos elhunytát. Hult hamvai folyó hó 23-án, délután 2 órakor fognak az ágot. hitv. szertartásai szerint a rimaszombati temetőben örök nyugalomra tétetni. Béke lengjen sirja felett! Valentiny István mint férje, Jaczkó Pál idb és Jaczkó Ede idb mint testvérek, Jaczkó-Raab Aranka mint sógorónője, Vicsiány Rezső mint sógora, Jaczkó Pál ifj., Jaczkó Ede ifj., Löcherer-Jaczkó Juliska, Boromisza-Vicsiány Vilma, Boromisza Tivadar unokaöcsei és hugai.

Előléptetés. A vasutasok között ismét soknak derült fel örömapja, mert e napokban nagyszámu előléptetés történt, de a mi vármegyénkben bizony kevesen részesültek a szerencsében. A helybeli osztálymérnökségnél Tábori Károly irodatszt lépett elő egy fizetési fokozattal.

A polgári olvasóköri vigalmi és ünnepély-rendező bizottsága megalakult s már komoly akcióba lépett, melynek első eredménye az, hogy elnökké Schulhof Pál közszeretnek és nagy népszerűségnek örvendő állomástönkököt választották meg, ki a bizottság többi tagjaival együtt már nagyban buzgólkodik egy műstély rendezésén. Változatos és rendkívül érdekes programot állítottak össze, mely bizonyára nagyszámu és szíves közönséget fog vonzani az estélyre.

Hangverseny. A tamásfalvi kőműves segédek zenekara, mely márczius 15-én már nyilvánosan is bemutatkozott, a husvéti ünnepek alatt a „Három Rózsán” táncmulatsággal egybekötött hangversenyt rendez.

Diákok rohanása. A „Pesti Hírlap” azon tanulmányutról, melyet a nagy-röcei állami felső kereskedelmi iskola tanárai terveznek növendékeikkel, a következő csipős megjegyzéseket közli: Annak idején, mikor a magyar diákok külföldi tanulmányutjai divatba kezdtek jönni s a mikor a gyerekek egy-egy husvét vakáció idején Konstantinápolyig, Párisig és Nápolyig elalkalandoztak, e terjedni látszó mánia ellen főlzólaltunk. Részint azért, mert ezek a külföldre hurczolt diákok még a saját országukat sem ismerték, részint pedig azért, mert a tulságosan rövid idő alatt megtett „tanulmány utak”-nak semmiféle hasznát sem láttuk. Később Wlassics miniszter adott ki rendeletet a tanulmányutak ellen, a melyek itt-ott már üzletszerű jelleget is öltöttek. De hát a miniszter szava is elhangzott, mert ime ma

arról értesülünk, hogy a szegedi (és ezzel együtt a nagy-röcei és székesfejvári) állami felső kereskedelmi iskola néhány tanára másfél tuczat diákot a husvét szünidő alatt külföldi tanulmányra hurczol. Ez a tanulmányút alapjában véve rohanás lesz Közép-Európa egy részében s ugyszólván szó sem lehet arról, hogy a halálra fáradt gyerekek a vasuti kocsikon kívül bármit is tanulmányozzanak. Olyan utra, a melyenre a szegedi tanárok vállalkoznak, még szenvedélyes turisták sem ragadtatják magukat, mert ezek is szét akarnak nézni és mert pihenni is szándékoznak. A szegediek tanulmányutjáról mindenki fogalmat alkothat magának, ha följegyezzük, hogy az tizenkét napig tart. E 12 nap alatt a professzorok az ő utitársaiknak Triesztet, Génúat, Mentonet, Nizzát, Marseillet, Lyont, Genfet, Zürichet és Münchent akarják megmutatni. Tehát olyan kilencz helyet, a melyek közül a kiválóbbaknak 3--4 napi tartózkodás sem elég. E városokban a szegedi diákok egy-egy napig akarnak tartózkodni, a mit azonban nem tehetnek meg, mert ahhoz a 12 nap kevés. Így hát megeshetik, hogy egy-egy helyen csak pár órát tölthetnek, mert a vonaton történő utazás is sok időt vesz igénybe. A ki ezt a programot elolvassa, legyen az tanár vagy nem tanár, lehetetlen, hogy ne álmélkodjék azon a merészségen, a melylyel ezt a vad és gyors rohanást tanulmányutnak nevezik el. És bizonyára álmélkodni fog maga a miniszter is, a ki egy szép napon arra ébred, hogy egyes tanárok a növendékeket a husvét tizenkét napra terjedő vakációban világszerte tanulmányutra viszik. Mert hát a mai viszonyok között ez sem lehetetlen. — A „Pesti Hírlap”-nak ezen szigorú bírálata tagadhatlanul sok szülőnek szöveget üt a fejébe. És várja rá a czáfolatot, mely nem lehet más, mint az, hogy számoljanak be hát az illető tanítványok: mit láttak, mit tapasztaltak a 12 napi „rohanás” alatt?

— Az bizonyos, hogy ma már egy kinematográf mutatványainak nézése közben is körülutazhatja az ember a világot, csak az a kérdés: olyan haszonnal-e, mint professzorok vezetésével gyorsvonaton — 12 nap alatt?

A sajtó-gömöri ág. ev. egyház megválasztott papját, Sarud Gyulát, tüntető rokonszenvvel, szeretettel fogadta. Szép számu küldötség 5 kocsin ment eléje s a tornalljai egyházhívek is csatlakoztak hozzájuk. Gallovics Dániel az egyház gondnoka, meleg szavakkal üdvözölte az érkező új lelkészt, a ki az eljenzés után meghatóttan köszönte meg a szívélyes fogadást. Sajtó-Gömör utczáin hemzsegett a sokaság s a merre jött az új pap, zöngélt eljenzéssel, a házak ablakai ki voltak világítva. — Az új pap az egyházfelügyelő Szentiványi Árpád vendégszerető házához szállt, hol is a szeretetreméltó uri család előzékeny szíveséggel fogadta. — Nemskára jöttek a presbyterek s az egész egyház nevében ismert ékes szóval és szeretettel üdvözölték az egyház új papját; ki ezt elérékenyülve köszönte meg. Nyomban ezután Szentiványi Árpád, mint az egyház felügyelője és mint házigazda is röviden, de szíves vendégszeretettel üdvözölte kedves vendégét, mint e tekintélyes egyház papját s szerencsét és minden jót kívánt neki. — Újra gazdagon terített asztalához hívta meg a vasesorára a tantesületet, a városi előjáróságot és a presbytereket. A kedélyesen eltöltött lakománál pohárköszöntőkben sem volt hiány. Eltették az új papot, Benze S. polg. isk. igazgatót, Szentiványi Árpád egyházfelügyelőt, a Szontagh családot együtt és külön-külön is, különösen midőn a család díszesen felső „rózsáját” a bájos Szontagh Rózsát eltették — csengtek lelkesen a poharak. — Továbbá eltették még a tantesületet, városi előjáróságot, egyházhíveket. („R. H.”)

A városi kertész a lapunk mult számában közölt panaszos felszólalás folytán azzal a kijelentéssel védekeztek, hogy nála kamélia, róza, szegfű és viola egész télen át volt készletben s tévedésen alaphat az állítás, hogy ő nála élővirág nem lett volna kapható. Az u. n. „korai üdészet”-re nézve, mely szintén kifogásoltatott, azt hozza fel a kertész, hogy ezt nálunk termelni nem érdemes, mert vevő nincs; legalább évek óta sajnosan tapasztalta, hogy alig adott el valamit s a befektetett töke elveszett. Végül kéri figyelembe venni, hogy ittléte óta minden évben nagy károkat okozott neki a víz és jég s a kárt nem tudja pótolni, mert a város ennek megfelelő anyagi támogatásban nem részesíti. Ha kedvezőbb viszonyok közé juthatna, ugy a kertészet terén szerzett széleskörű ismereteit és tapasztalatait megfelelően érvényesíthetné, de az adott mostoha viszonyok mellett kénytelen a megszabott szűk korlátok közt maradni.

Pályázat. A vármegyei hivatalos lap közli a gróf Butler-féle Ludovika akadémiai egy alapítványos hely betöltésére vonatkozó pályázati hirdetményt. A pályázati kérvényzt április hó végéig lehet beadni az alispáni hivatalhoz.

Felolvasás. A helybeli polgári olvasóköri érdekes felolvasásra van kilátás. A kurinzi földműves iskola jeles igazgatóját: Fekete Pált ugyanis sikerült a világi bizottságnak megnyerni, hogy az olvasóköri nagytérmeben közérdekű felolvasást tartson. A felolvasás napját jelezni fogjuk.

Erdősítési jutalmak. A földművelésügyi miniszter által kopár területek befásításának eszközéséért következő jutalmakat osztotta ki vármegyénk területén: rédovai volt urbéreseknak 5 korona, misányi volt urbéreseknak 15 korona, kövii volt urbéreseknak 100 korona, nandrási urbéreseknak 20 korona, ratkószuhai urbéreseknak 60 korona, ratkó-zdichavai urbéreseknak 250 korona, süvetei urbéreseknak 10 korona, szirkai urbéreseknak 20 korona, turesoki urbéreseknak 20 kor., alsó-szalkánoki urbéreseknak 50 korona, babaluskai urbéreseknak 50 korona, baradnai urbéreseknak 100 korona, kezegei urbéreseknak 30 korona, felső-szalkánoki urbéreseknak 50 korona, orlaj-töréki urbéreseknak 20 korona, susányi urbéreseknak 20 korona, rima-zsaluzsányi urbéreseknak 30 korona, hrussói urbéreseknak 40 korona, forgácsfalai közbirtokosságnak 100 korona, Priboj községnek 20 korona, Ochtina községnek 30 korona, Felső-Sajó községnek 5 korona, Hricz Mátyás ochtinai lakosnak 15 korona, azonkívül 24 klenőzei lakosnak összesen 294 koronát.

Búcsú. Jóbarátinktól és üzletfeleinktől, kik évek óta Rimaszombatan való tartózkodásunk ideje alatt irántunk szíves jóindulattal viselkedtek, ez uton veszünk búcsút s kérjük őket, hogy minket jó emlékekben továbbra is tartsanak meg. — Heves, 1901. márczius hó 16-án. Eckstein Fiesko és családja, Eckstein Samu és családja.

Március 15. megünneplése Nyustján.

A „nyustjai magyar olvasókör“ is kifejezést adott a március 15-iki nemzeti ünnep megünneplésének az által, hogy a nevezett napon díszközgyűlést tartott a következő tárgysorozattal: 1. Hymnus. Éneklé a vegyeskar. 2. Elnöki megnyitó beszéd, tartotta Molitörisz Zoltán elnök. 3. Ünnepi beszéd, elmondta Raiter Sándor. 4. Nemzeti dal, szavalta Elek Zoltán. 5. Felolvasás március 15-ről, Weiszbürg Zsigmondtól. 6. „A nemzethez!“ szavalta Csorbai Endre. 7. „Nemzeti zászló“, éneklé a vegyeskar. — Este 60 terítéki társas-vaesora volt az olvasókör helyiségében, melyen az első pohárköszöntőt Molitörisz Zoltán elnök a hazára, majd Hrebenda Agoston az elnökre és a tanítóknak mondotta, s aztán a köszöntők egész serege következett. A kedélyesen eltöltött vacsora után táncz folyt reggelig. — A magyar olvasókör — mely e nemzetiségi vidéken csak rövid idővel ezelőtt alakult — életrealitásának újabb bizonyítékát adta az által, hogy e nagy napot oly szépen s oly lélekemelően megünneplelte.

Új vasuti kocsik. Ne örüljön senki, mert ez a hír bennünket — sajnos — csak annyiban érdekel, hogy újabb jogezimet formáltassunk a kifakadásra. A magyar államvasutak igazgatósága ugyanis a Danubius-Schoenichen-Hartmann hajó és gépgyártól február hó 28-án három darab új — *középjárasu személyszállító kocsit* vett át s e napokban mindhárom Tiszolez állomásra szállították. A kocsik a tiszolez zólyomi vonalon fognak közlekedni, pedig itt a személyforgalom feleakkora sincs, mint a feled-tiszolezi vonalon. Ennek a kis vonalnak úgy látszik hathatósabb támogatói vannak!

Veszedelemes koldusok. Az utóbbi időben városunkban, különösen az idegen koldusok, annyira elszaporodtak, hogy itt volna a legfőbb ideje a rendőrségnek figyelemmel kísérni ezeket az embereket, kik nem annyira koldulnak, mint inkább *lopnak* és a közbiztonságot veszélyeztetik. Aztán meg követelők, kihívóan lépnek fel, s ha elutasítatnak, rútul szitkozódnak és átkokat szórnak a háznépre. A mi rendőrségünk azonban a helyett, hogy megakadályozná a koldulást, napról-napra engedélyt ad arra ezeknek a veszedelemes embereknek; ép azért felhívjuk e helyen is rendőrségünk szíves figyelmét s kérjük a közönség vagyoni és személyi biztonsága érdekében, hogy koldulásra engedélyt ne adjon senkinek.

Ismét tűz Murányban, ez alkalommal ugyan kisebbszertű, mert csak egy ház teteje és két istálló égett le teljesen f. hó 26-án éjjeli 1 órakor. Nevezetes mellette az, hogy megint csak istállóból, vagy a feletti padlásból — mint nálunk rendszeren szokott — gyuladt ki az épület. A hatóság különösen ezt méltatná figyelmre!

Visszaélések a magyar ipar czégére alatt. A „Honi ipar“ című folyóiratban olvassuk a következőket: Talán egy iparág sem oly szegénytelenül gazdag a magyar ipar czégére alatt elkövetett visszaélésekben, mint a gyújtóipar. Magyar gyújtógyárosaiktól nem lehet elvitatni azt a dicsőséget, hogy ők meg tudták mozgatni a saját maguk és a magyar ipar érdekében a közönséget. De minden fáradozásuk kárba veszett az által, hogy még eddig nem tudták módját találni annak, hogy kiküszöböljék, lehetetlenné tegyék a magyar közönség megtévesztését, a magyar ipar meghamisítását. Tűrhetetlen állapot, hogy egy országban hazafias mozgalom keletkezzék egy czikk érdekében és hogy e mozgalomból majdnem kizárólag azok a külföldi gyárosok huzzanak hasznot, a kik idegen portékának magyar nevet adnak. Magyar gyújtót követel a közönség s az élelmes osztrák magyar gyújtónak nevezi a saját gyártmányát és kieselja annak a közönségnek a filléreit, a mely a magyar ipart akarja pártolni. De nem az osztrák gyárosokat akarjuk korholni első sorban; ők csak furlanggal akarják kibaszni a szituációt arra, hogy a saját gyártmányaikon túladjanak. Főleg a gyújtóipar eladásával foglalkozó magyar kereskedők hibásak, a kik ismerik a magyar felirással ellátott osztrák-gyújtók eredetét és dacára ennek, mégis terjesztik ezeket a falsifikátumokat a magyar közönség körében. A visszás helyzetet gyökerében csak úgy lehetne orvosolni, hogy egy szigoruan végrehajtandó rendeletet hoznak, mely szerint minden oly külföldi gyártmánygyújtó, mely felirásra, külsejére hazai gyártmány benyomását kelti s ezzel a közönséget megtéveszti, elkövándó. Szükséges volna továbbá, hogy szigoruan megbüntessék azokat a magyar kereskedőket, a kik segédkezet nyújtanak a közönség megtévesztéséhez. Mi, a kik arra vállalkoztunk, hogy teljes erőnkkel hozzá fogunk járulni az iparpártolási mozgalom megtisztításához, intő szavunkat emeljük fel azon játék ellen, mely a gyújtóipar terén a magyar közönség hiszékenységgel folyik. Hogy a közönséget figyelmessé tegyük a hamisításokra, alábbiakban adjuk azon külföldi gyújtók névsorát és leírását, melyek a magyar ipar köntöse alatt csak a külföldi gyárosokat gazdagítják. A legelterjedtebb hamisítványok a következők: „Legjobb biztonsági népgyufa“; ennek a dobozán semmi jelzés a gyártást illetőleg. Kizárólag Linzben készül az Union gyárban. A jobb fűszerkereskedőknél csaknem mindenütt található és rendkívül károsítja a magyar gyújtóipart. „Ezredéves kiállítási gyufa“ szintén linzi gyártmány. „Valódi kardos rózsagyufa“, nincs rajta gyártási jelzés, Linzben készül. „Kardos biztonsági gyufa“, szintén linzi gyártmány. A „Haranggyújtó“ czimkéje hasonlít az Emke czimkéjéhez. Ez a gyújtó, mely különösen söresarnokokban, vendéglőkben van elterjedve, kizárólag Julius Husch barzdorfi gyárában készül. „Első magyar biztonsági gyufa“, Fürth Bernáth gyárában készül, kinek ezen név alatt csak Ausztriában van gyára. „Rákóczy-gyufa“, szintén Fürth Bernáth bécsi gyáros készítménye. „Wekerle-gyufa“, készítik Meissner M. fia Trieschben. A legszebb magyar neveket találta ki azonban a Pojatzi és társa czég Deutschlandsbergben. Ő gyártja a következő gyújtókat: „Magyar korona-gyufa“, „Honvédszobor-gyufa“ és „Millennium gyufa“, valamennyi képes és magyar motívumú czimkével. — Ideje, hogy a magyar kormány erőlyesen véget vessen a külföldi gyárosok ezen garázdalkodásának, s ha a külföldi gyáros

nem érheti el a kormány keze büntessék meg keményen a viszonteladókat, kiknek magyar létükre nem szabad hozzájárulni a magyar közönség megtévesztéséhez, a magyar iparpártolási mozgalom kigunyolásához.

Búcsú. Csaknem három évtizeden át Gömörvármegyében való tartózkodás után Nógrádvármegyébe a József-telki pusztára költözvén, nagyszámu jóbarátainnak családommal ez uton mondok búcsút, kérve őket, hogy jó emlékeztükben továbbra is tartsanak meg. — Léhipusztá, 1901. március 15. *Grósz Mór.*

Általánosan elismerik egy nálunk, mint külföldön, hogy a Mauthner-féle gazdasági és kerti magvak gyakran háromszor akkora termést adnak, mint sok másféle magvak. Különösen impregnált csillaggyeű répa-magjai ritkítják párjukat és össze nem tévesztendők más utánzott hasonló védjegyű, de nem impregnált répa-magokkal. A Mauthner-féle magok tehát felülmulhatatlanok és gazdáink csak helyesen cselekszenek, ha mag szükségletüket mindig Mauthner-féle magokkal fedezik.

A vidék érdekében. A kereskedelmi miniszter nemrég egy úgy formailag, mint tartalmilag igen magas nivón álló leiratban felelt a kassai gazdakongresszusnak az iparakezióra vonatkozó felterjesztésére. A leirat legérdekesebb pontja, hogy a miniszter arra hivatkozik, hogy ő az iparteremtés munkájában *legelső sorban a vidék fejlesztésére helyez sulyt*. Így hivatkozik rá, hogy az 1899. és 1900-ban létesített 66 új gyár közül 58 vidéken jött létre és csak 8 Budapesten. A malmok érdekében életbeléptetett új tarifáknak köszönhető, hogy a vidéki malmok része a lisztxportnál 8 százalékról már is 24 százalékra emelkedett. A vidéki városok szempontjából azonban nemcsak a gyárak szaporítása, hanem a kisipar fejlesztése is fontos. E tekintetben is méltányolja a vidéket. A kisiparosnak gépekkel való ellátásánál 172 ezer koronát adott vidékieknek és csak 70 ezer koronát fővárosi iparosoknak. Az iparos szövetkezetek is tulnyomó részben vidéken alakultak. A budapestiek 62 ezer koronája mellett a vidék 276 ezer korona támogatást kapott.

A miskolci kereskedelmi és iparkamara március hó 11-én ülést tartott *Radvány István* királyi tanácsos elnökle alatt. Ez ülés közérdekű tárgyai közül kiemeljük a következőket: A kamara helyesli, hogy a kisiparosok képzésének előmozdítása érdekében segéd- és tanonczmunkakiállítások rendszeresíttessenek, azonban ezt nem tartja központosítandónak, hanem minden nagyobb ipartestület székhelyén s legfeljebb a kamarai kerület középpontjában legyen ily kiállítás. — Az iparfelügyelet és kazánvizsgálat egyesítését szintén helyesnek tartja a kamara, annál is inkább, mert így minden kerület kap iparfelügyelőt. — A kézi-zálogüzletet reformálni kívánja a miniszterium, e szempontból nem kifogásolja az ülés, hogy a zálogház-üzlet száma korlátoztassék. A pénzüzetek ez üzletágat nem karolják fel a jövőben sem, mert a kezelés nehézkes, drága, a törvényes szabályok zaklatók, az adók s illetékek magasak. A hitelszövetkezeteket nem tartja alkalmasnak a zálogüzletre, mert kisközségben nem kell zálogház, nagyobb helyeken vagy nincs szövetkezet, vagy ha van, nem képes a feladatra. — Az országos magyar gazdasági egyesület kereskedelmi és ipari szakosztályt létesített kebelében s közreműködésre kéri fel a kamarát; ez szíves készséggel teszi ezt meg azon feltevésben, hogy a mesterséges ellentétek elsimulnak, s ép ezért kívánja, hogy a szakosztályba tagokul a kamarák véteessenek fel. — A kereskedelmi alkalmazottak szolgálati viszonyairól szóló tervezetet tár-

galták ezután. A kamara kifogásai az ülőhelyekre, a munkaidőre, a vasárnapi munkaszünetre s a végkielégítésre vonatkoznak és ezek módosítását kéri. — A szegedi kamarának a házalásügy szabályozását czélzó felterjesztését támogatják. Továbbá azt is, hogy Gyöngyösön ipartestület alakíttassék. Megtárgyalta az ülés ezen kívül Pásztó község helypénzügyét, a B.-M.-Keresztes község vásárárthelyezését, Feled község hasonügyét, az egri közevetvámot, Erdőtelek helypénzüjziszabását.

Egészségügyi kimutatás. A vármegye tisztifőorvosának február havi jelentése szerint a febr. 1 — febr. 28-ig terjedő időszakban előfordult fertőző megbetegedés: *vörheny*: Rimaszombat 2, Rozsnyó 3, Telgárt 3, Závadka 18 (megh. 3) Pelsűz 2, Aggtelek 1, Putnok 1; *kanyaró*: Putnok 7 (megh. 1); *Hökhurut*: Sajó Püspöki 1, Gömör-Panyit 5; *roncsoló toroklob*: Rimaszombat 1, Ispánmező 1 (megh. 1), Rákos 1 (megh. 1), Pelsűz 2 (megh. 1), Kánó 1; *hasi hagymáz*: Murány 1, Rimabrézó 1, Tamásfalva 1, Tiszolez 12, Lé-nártfalva 3, Tornallya 1.

A városunkban lefolyt sorozás eredménye a hivatalos adatok szerint következő:

	ujoncz	Besoroztatott:		o/10	
		póttart.	önk.		
Rimaszombat város állított:	73	14	3	4	28.7
Rimaszombati járás	539	102	42	2	27.0
Rimaszécsi	581	149	48	2	34.9
Tornallyai	669	177	44	6	34.0
Osszesen:	1862	442	137	14	31.0

A „Magyar Erdész“ -ből a 2-ik szám épp oly gazdag tartalommal jelent meg, mint az első szám. A magas színvonalon álló czikkek a következők: Egyesült erővel. A csomoros (fekete) nyárfáról. Az angol rendszerű sodronykötélpályák tökéletesítése. A községi közerek, továbbá a kopár és vízmosásos területek befásításáról. Tárca: Egy téli éjszaka. Azonkívül érdekes közleményeket hoznak a Lapszemle, Vadászat és Különféle rovatok; valamennyi igen érdekesen tárgyalja az idetartozó eseményeket. A lap igen csinosan van kiállítva s vaskos fűzetet képez, dacára, hogy előfizetési ára egész évre csak 10 korona. Mutatványszámot szívesen küld a „Magyar Erdész“ kiadóhivatala Ungvárt.

Rimaszombati királyi törvényszék elnökétől.

Pályázati hirdetés.

424. sz. — A felügyeletem alatt álló tornallyai kir. járásbírósnágnál megüresedett és az 1893. évi IV-ik t-cikkben megállapított illetményekkel javadalmazott albirói állás betöltése végett a nagyméltóságú m. kir. igazságügyminiszter ur folyó évi március hó 11-én 2554 I. M. E. szám alatt kelt magas rendelete folytán pályázatot hirdetek.

Felhívom mindazokat, a kik ezen állást elnyerni óhajtkák, hogy az 1869. évi IV. tez. 6. és 7. §-ában megkivánt képesítéseket igazoló okmányokkal felszerelt kérvényeiket a bírói ügyviteli szabályok 5. §-a értelmében ezen hirdetésnek a „Budapesti Közlöny“ hivatalos lapban való harmadszori megjelenésétől számítandó két hét alatt hozzám annál bizonyosabban nyújtsák be, mert az elkésletten vagy nem szabályszerű uton érkezett kérvények figyelembe vétetni nem fognak.

Rimaszombat, 1901. március hó 21-én

Kubinyi Aladár, kir. tszéki elnök.

Felelős szerkesztő: RÁBELY MIKLÓS.

Eladó.

Rimaszombatban, a **Koháry-utoza 13-ik** szám alatti, 566 □ öl területet elfoglaló telek, melyen egy nagy köböl épült csűr és istálló van, szabad kézből eladó — Venni szándékozők forduljanak a tulajdonos **özv. Szabó Károlynéhoz.**

Kiadó lakás.

Rimaszombatban, a **Kossuth- és Kmetty-utcák sarkán** levő háznak emeleti része, mely öt szoba és mellékhelyiségekből áll és zárt folyosóval is bir, folyó évi **május hó 1-től** bérbbe vehető — A feltételek iránt lehet értekezni **Hollósy József** tulajdonossal.

Kiadó lakás.

Rimaszombatban, az **Erzsébet-tér 10-ik** szám alatt levő emeleti lakás **május 1-től** bérbbeadó. Értekezni lehet **Ethey Frigyes** tulajdonossal.

Hirdetmény.

Rimaszombatban, a Kossuth-utczában lévő s a Csesznok-örökösök tulajdonát képező földszinti köház, továbbá ugyancsak Rimaszombatban, a Király-utnál fekvő, mintegy 20.000 □ öl szántó és rétből álló földbirtok s végül a temetőnél fekvő 1000 □ öl belsőszeg szabad kézből eladó.

Értekezhetni **dr. Baksay Dezső** ügyvéd-nél Rimaszombatban.

Kovács Zsigmond

czipész Rimaszombat, Erzsébet-tér.

Van szerencsém a n. é. közönséggel tudatni, hogy a tavaszi áruk dus választéka már megérkezett, s a legdivatosabb formában, jó anyagból készítve jutányos árban számíttatnak.

A saját műhelyemben készült czipők a legutóbbi párisi világhiállításán kitüntetést nyertek, értesítem tehát a n. é. közönséget, hogy mérték szerinti megrendelések műhelyemben a legújabb divat szerint, izlésesen, jó anyagból készülnek.

Tisztelettel **Kovács Zsigmond.**